

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

**ИЗВЈЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ
РЕВИЗИЈИ**

*ДИРЕКЦИЈЕ ЗА ЦИВИЛНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2020. ГОДИНУ*

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
KANCELARIJA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ИЗВЈЕШТАЈ
О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ
ДИРЕКЦИЈЕ ЗА ЦИВИЛНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2020. ГОДИНУ

Број: 03-16-1-949/21

Сарајево, јули 2021. године

Садржај

I	МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	5
1.	МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА	5
2.	МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ	7
II	ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ	9
1.	КРИТЕРИЈУМИ	9
2.	РЕАЛИЗАЦИЈА РАНИЈИХ ПРЕПОРУКА	9
3.	СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА	11
3.1	Организација и руковођење	11
3.2	Финансијско управљање и контрола	12
3.3	Интерна ревизија	12
4.	БУЏЕТ	13
5.	ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ	13
5.1	Преглед расхода и издатака из буџета	13
5.1.1	<i>Издаци за употребу возила .....</i>	<i>14</i>
5.1.2	<i>Унајмљивање пословног простора .....</i>	<i>15</i>
5.2	Преглед прихода и примитака	16
5.3	Биланс стања	18
6.	ЗАПОШЉАВАЊЕ И СТАТУС АНГАЖОВАНИХ ЛИЦА	19
7.	ЈАВНЕ НАБАВКЕ	21
8.	КОМЕНТАРИ	24
ПРИЛОЗИ	.....	24

I МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Мишљење независног ревизора се даје на основу проведене финансијске ревизије која обухвата ревизију финансијских извјештаја, и у вези с истом, ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

1. МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА

Мишљење

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Дирекције за цивилно ваздухопловство (у даљем тексту: Дирекција) који обухватају: биланс стања на 31.12.2020. године, преглед прихода, примитака и финансирања по економским категоријама, преглед расхода и издатака из буџета, по економским категоријама, посебне податке о платама и броју запослених, преглед динамике запошљавања, преглед сталних средстава у облику ствари и права, преглед капиталних улагања, преглед дознака из текуће резерве буџета, за годину која завршава на тај дан и анализу извршења буџета – текстуални дио, укључујући и резиме значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, финансијски извјештаји Дирекције приказују истинито и фер, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине, обавеза и извора средстава на 31.12.2020. године и извршење буџета за годину која се завршава на наведени датум, у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за мишљење

Ревизију смо обавили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и Међународним стандардима врховних ревизионих институција (ISSAI). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у параграфу *Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја*.

Независни смо од Дирекције у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да обезбиједи основ за наше мишљење.

Одговорности руководства за финансијске извјештаје

Руководство Дирекције је одговорно за израду и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања на нивоу институција Босне и Херцеговине тј. Законом о финансирању институција БиХ, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ. Ова одговорност подразумева и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе услјед преваре или грешке, одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз

финансијске извјештаје, као и одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена, које су разумне у датим околностима.

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе да ли су финансијски извјештаји као цјелина сачињени без значајног погрешног приказивања услијед преваре или грешке и издати извјештај независног ревизора који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је висок ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји.

Погрешни прикази могу настати услијед преваре или грешке и сматрају се значајним ако се разумно може очекивати да, појединачно или збирно, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказивања финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су довољни и примјерени да обезбиједу основ за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказивања насталог услијед преваре је већи од ризика насталог услијед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворење, намјерно изостављање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о успјешности интерних контрола.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створило руководство.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и да ли финансијски извјештаји одражавају трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Са руководством комуницирамо у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним налазима ревизије, укључујући и оне који се односе на значајне недостатке у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

2. МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ

Мишљење

У вези са ревизијом финансијских извјештаја Дирекције за 2020. годину, извршили смо и ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

Према нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције и информације Дирекције за 2020. годину у складу су, у свим материјалним аспектима, са законима и другим прописима који су дефинисани као критеријуми за дату ревизију.

Основ за мишљење

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и ISSAI 4000 - Стандард за ревизију усклађености. Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у параграфу *Одговорности ревизора за ревизију усклађености*.

Независни смо од Дирекције у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да обезбиједи основ за наше мишљење.

Скретање пажње

Не изражавајући резерву на мишљење о усклађености, скрећемо пажњу на следеће:

- *Дирекција није окончала активности на усклађивању Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста са важећим одлукама Савјета министара БиХ (тачка 3. Извјештаја);*
- *Још увијек није ријешено питање трајног смјештаја Дирекције јер није донијета одлука о начину набавке и висини средстава за набавку зграде за смјештај Дирекције у складу са Законом о буџету и поред обезбијеђених средстава (тачка 5.1.2. Извјештаја);*
- *Немогућност фактурисања и наплате одређених прихода од ваздушних оператора, због непоштивања важеће Одлуке Дирекције од стране аеродрома у Мостару, Тузли и Бањој Луци (тачка 5.2. Извјештаја);*
- *Ангажовање лица по основу уговора о дјелу (тачка 6. Извјештаја);*
- *Слабости и недостаци у поступцима јавних набавки (тачка 7. Извјештаја).*

Одговорности руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, руководство Дирекције је такође одговорно да обезбиједи да су активности, финансијске трансакције и информације у складу са прописима којима су регулисане и потврђује да је током фискалне године обезбиједило намјенско, сврсисходно и законито кориштење расположивих средстава за остваривање утврђених циљева, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле.

Одговорности ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације у свим материјалним аспектима, у складу са законима и другим прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура, како би прибавили ревизионе доказе о томе да ли се средства користе за одговарајуће намјене и да ли је пословање Дирекције, према дефинисаним критеријумима, усклађено са релевантним законима и другим прописима.

Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање субјекта ревизије. Такође, наша одговорност подразумијева и оцјену финансијског управљања, функције интерне ревизије и система интерних контрола.

Сарајево, 26.7.2021. године

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Хрвоје Твртковић, с.р.

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Јасмин Пилица, с.р.

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Ранко Крсман, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ

1. КРИТЕРИЈУМИ

Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је ревизију финансијских извјештаја и, у вези с истом, ревизију усклађености. Ревизија финансијских извјештаја и ревизија усклађености подразумијева процес објективног прикупљања и процјењивања доказа, како би се утврдило да ли су предмети ревизије, тј. финансијски извјештаји, као и активности, финансијске трансакције и информације, усклађени са одговарајућим критеријумима који су садржани у законима и другим прописима. Критеријуми представљају упоредне параметре који се користе како би се дала оцјена предмета ревизије.

За оцјену усклађености са законима и другим прописима кориштени су сљедећи критеријуми:

- Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину
- Закон о платама и накнадама у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о порезу на доходак и Закон о доприносима (ФБиХ и РС)
- Закон о јавним набавкама и подзаконски акти
- Закон о државној служби у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о раду у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о управи и подзаконски акти
- Закон о финансирању институција БиХ

2. РЕАЛИЗАЦИЈА РАНИЈИХ ПРЕПОРУКА

Канцеларија за ревизију је извршила финансијску ревизију Дирекције за 2019. годину, сачинила Извјештај о финансијској ревизији и дала позитивно мишљење на финансијске извјештаје и позитивно мишљење на усклађеност са скретањем пажње на кашњење са израдом правилника о унутрашњој организацији Дирекције сходно важећим одлукама Савјета министара БиХ, недоношење одлуке о начину набавке и висини средстава за набавку зграде за смјештај Дирекције од стране Савјета министара БиХ, немогућност фактурисања и наплате одређених прихода од ваздушних оператора, због непоштивања важеће одлуке Дирекције од стране аеродрома у Мостару, Тузли и Бањој Луци те слабости и недостатаке у поступцима јавних набавки.

У Извјештају о обављеној финансијској ревизији Дирекције за 2019. годину дате су препоруке у циљу отклањања уочених неправилности. Дирекција је поступила у складу са чланом 16. тачка 3. Закона о ревизији институција БиХ и обавијестила нас о предузетим активностима на реализацији датих препорука.

Увидом у предузете активности, дајемо осврт на реализацију препорука:

Р. бр	Оцјена реализације препоруке	Реализована	Реализација у току	Нереализована
1.	Савјет министара БиХ је у фебруару 2021. године именовao генералног директора и замјеника генералног директора.			
2.	Није било конкретних активности на усклађивању Правилника о унутрашњој организацији сходно важећим одлукама Савјета министара БиХ			
3.	Дирекција је унаприједила систем интерних контрола у дијелу благовременог подношења захтјева за службено путовање те праћења уговорених услова приликом резервације авио карата и хотелског смјештаја.			
4.	Дирекција је предузимала активности на прибављању сагласности Савјета министара БиХ на Приједлог правилника о специјализованим возилима и исте су у току.			
5.	Савјет министара БиХ није разматрао и усвојио одлуку о набавци зграде за трајни смјештај Дирекције чији приједлог је Дирекција упутила у току 2020. године.			
6.	И даље се већи број лица ангажује по основу уговора о дјелу на систематизованим и несистематизованим пословима.			
7.	Дирекција је у сарадњи са Правобранилаштвом БиХ покренула судске поступке против аеродромских оператора због којих није могла фактурисати и наплатити приходе, те остале активности по закључцима Савјета министара БиХ у вези могућности фактурисања и наплате прихода.			
8.	Дирекција је обезбиједила досљедну примјену подзаконских прописа из области јавних набавки који се односе на пријављивање проведених поступака набавки у систем е - набавки те планирање и провођење е-аукције.			

Реализацију препоруке које се односила на процедуру набавке услуга набавке авионских карата и резервације смјештаја нисмо могли оцијенити јер ова процедура није окончана у 2020. години.

3. СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА

Дирекција је одговорана за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усклађеност пословања са законима и другим прописима.

3.1 Организација и руковођење

У складу са Законом о ваздухопловству БиХ¹ радом Дирекције руководи генерални директор. Два замјеника генералног директора руководе радом сектора у складу са правилником којим се уређује унутрашња организација Дирекције. Генерални директор је одговоран министру комуникација и транспорта БиХ, а замјеници су одговорни генералном директору. Према измјенама закона о ваздухопловству из 2018. године, генерални директор и два замјеника генералног директора су именована лица која се именују на мандат од четири године у складу са Законом о министарским именованима, именованима Савјета министара БиХ и другим именованима БиХ².

Дирекцијом је до 21.5.2020. године руководио вршилац дужности директора којег је именовано министар комуникација и транспорта на период од 1.2. до 1.8.2018. године (два рјешења по три мјесеца) сходно одредбама члана 55.а Закона о управи³. Функцију једног замјеника директора, обављало је лице које је до дана ступања на снагу измјена закона о ваздухопловству у 2018. години налазило на позицији замјеника директора, док је позиција другог замјеника била упражњена од краја 2018. године.

Савјет министара БиХ је 21.5.2020. године поништио конкурсну процедуру за именовање генералног директора и два замјеника директора започету у 2018. години, и именовано новог вршиоца дужности генералног директора и вршиоце дужности замјеника генералног директора на период од три мјесеца те задужио надлежно министарство да поново распише јавни оглас и проведе потребну процедуру. Почетком октобра именованим лицима је продужено именовање за још три мјесеца⁴.

На основу конкурсне процедуре коју је надлежно министарство започело у августу 2020. године Савјет министара БиХ је 24.2.2021. године именовано генералног директора и замјенике генералног директора Дирекције на мандат од четири године почевши од 16.3.2021. године⁵.

Унутрашња организација Дирекције утврђена је Правилником о унутрашњој организацији из 2009. године као посебна цјелина у оквиру Правилника о унутрашњој организацији Министарства комуникација и транспорта БиХ. Истим су систематизована радна мјеста за 79 извршилаца. На 31.12.2020. године у Дирекцији је било 50 запослених и три приправника.

Због неријешеног статуса руководства, као што је горе наведено, Дирекција није у 2020. години проводила активности на изради новог правилника о унутрашњој организацији сходно важећим одлукама Савјет министара БиХ о начелима за утврђивање унутрашње

¹ Службени гласник БиХ, бр.39/09 и 25/18

² Службени гласник БиХ, бр 37/03

³ Службени гласник БиХ, бр. 32/02, 102/09 и 72/17

⁴ Службени гласник БиХ, број 75/20

⁵ Службени гласник БиХ број 17/21

организације у органима управе БиХ и разврставању радних мјеста и критеријима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ⁶. Новоименовано руководство је покренуло активности на изради новог правилника о унутрашњој организацији почетком 2021. године.

ПРЕПОРУКА 1

С обзиром на то да је Савјет министара БиХ именовано руководство Дирекције у пуном капацитету, препоручујемо Дирекцији да предуземе додатне активности на изради новог правилника о унутрашњој организацији у складу са важећим одлукама Савјета министара БиХ о начелима за утврђивање унутрашње организације и критеријумима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ.

3.2 Финансијско управљање и контрола

Систем финансијског управљања и контроле у Дирекцији је, у кључним аспектима, имплементиран у складу са Законом о финансирању институција БиХ⁷, Приручником за финансијско управљање и контролу и Смјерницама за провођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ.

Правилником о финансијском управљању и контроли из 2019. године дефинисана је одговорност руководиоца организационих јединица у Дирекцији за успостављање финансијског управљања и контроле над функционисањем пословних процеса у унутрашњим организационим јединицама којима руководе као и Стратегија управљања ризицима. Претходних година су сачињене мапе пословних процеса, утврђени ризици са мјерама за смањење ризика те израђен регистар ризика који су 2020. години ажурирани.

Одређена подручја потрошње, значајни процеси рада као и нивои овлаштења и одговорности у Дирекцији дефинисани су интерним правилницима, одлукама и процедурама претходних година, а у 2020. години су ажуриране неке процедуре у складу са налазима проведених интерних контрола сходно Плану активности за унапређење финансијског управљања и контроле за 2020. годину (процедуре стварања и евидентирања обавеза, процедура праћења и наплате прихода од накнада и такси и др.).

Дирекција је доставила Централној хармонизацијској јединици Годишњи извјештај о финансијском управљању и контроли за 2020. годину.

3.3 Интерна ревизија

Сходно Закону о интерној ревизији институција БиХ⁸ и Одлуци о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ⁹, интерну ревизију у Дирекцији обавља Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ. Према Плану интерне ревизије за 2020. годину обављене су три интерне ревизије и то: накнадна ревизија процеса обрачуна плата и накнада те редовна и накнадна ревизија процеса употребе возила и путних трошкова. Препоруке су се главном односиле на унапређење система интерних контрола доношењем детаљних писаних процедура у вези

⁶ Одлуке Савјета министара БиХ (Службени гласник БиХ, бр. 30/13, 67/15 и 51/18)

⁷ Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13

⁸ Службени гласник БиХ, број 27/08 и 32/12

⁹ Службени гласник БиХ, број 49/12 и 69/12

ревидираних процеса, а накнадним ревизијама је констатовано да је Дирекција углавном реализовала дате препоруке или да је реализација у току.

4. БУЏЕТ

Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2020. годину¹⁰, Дирекцији су одобрена средства у укупном износу од 4.253.000 КМ. За текуће издатке је одобрено 3.954.000 КМ, а за капиталне издатке 299.000 КМ.

Средства су одобрена према сљедећим изворима финансирања: средства из буџета (1.948.000 КМ), властити намјенски приходи – средства од прелета (1.644.000 КМ), средства од прихода које остварује властитом дјелатношћу (317.000 КМ) и средства од накнада које плаћају путници у одласку са аеродрома у БиХ и оператори ваздухоплова по тони превезене робе/терета у цивилном ваздушном саобраћају (344.000 КМ).

Укупно извршење буџета за 2020. годину износило је 3.255.305 КМ или 77% одобреног буџета. Буџетска средства су реализована у износу 1.700.785 КМ или 87 %, средства од прелета су реализована у износу 1.107.114 КМ или 67%, средства од прихода које остварује властитом дјелатношћу у износу 240.252 КМ или 76% и средства од накнада које плаћају путници и оператори ваздухоплова у износу 207.154 КМ или 60%. Намјена средстава од прихода утврђена је посебним одлукама Дирекције које су донесене уз сагласност Савјета министара БиХ.

Разлог ниже стопе извршења буџета је мањи просјечан број запослених (54) у односу на број запослених за које су планирана и одобрена средства за плате (57), значајно смањење трошкова закупа простора због пресељења у нове просторије крајем 2019. године те значајно смањење путних трошкова због ситуације са пандемијом COVID 19.

5. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ

Дирекција је сачинила Годишњи финансијски извјештај за 2020. годину и доставила га надлежним органима и институцијама у складу са важећим прописима и у утврђеном року. У текстуалном дијелу Годишњег финансијског извјештаја за 2020. годину Дирекција је образложила реализацију расхода и одступања у односу на расходе одобрене буџетом те билансне позиције.

5.1 Преглед расхода и издатака из буџета

У прегледу расхода и издатака по економским категоријама-збирно, у периоду од 1.1. до 31.12.2020. године, укупно остварени расходи исказани су у износу од 3.255.305 КМ, што је у односу на расположиви буџет за 2020. годину мање за 997.695 КМ.

Значајни расходи из буџета односе се на: бруто плате и накнаде (1.506.032 КМ), накнаде трошкова запослених (294.846 КМ), унајмљивање простора или зграда (379.080 КМ), издатке за употребу возила (39.346 КМ), издатке за текуће одржавање (104.722 КМ),

¹⁰ Службени гласник БиХ, број 46/20

остале стручне услуге које се највећим дијелом односе на услуге ангажовања Оружаних снага БиХ за потребе службе за претрагу и спасавање (221.091 КМ), издатке за уговоре о дјелу (брutto 190.311 КМ, а нето 145.347 КМ) те набавку опреме (262.979 КМ).

Преглед расхода и издатака из буџета приказан је у Табели I у прилогу Извјештаја.

5.1.1 Издаци за употребу возила

Укупни издаци за употребу службених возила у 2020. години износе 39.346 КМ, а односе се на издатке за гориво (12.698 КМ), материјал и услуге за одржавање возила (10.296 КМ) те остале издатке за регистрацију моторних возила, осигурање возила, ауто-гуме и услуге прања возила.

Према Правилнику Савјета министара БиХ о условима набавке и начину кориштења службених возила у институцијама Босне и Херцеговине¹¹, Дирекцији је дато право на кориштење три службена возила као и право на посједовање специјализованих возила. Дирекција тренутно располаже са 13 возила од којих је десет специјализованих возила намијењених за потребе инспекције и стручног надзора те обављање активности у случајевима ванредних догађаја у цивилном ваздухопловству. Право на кориштење возила 24 сата дато је директору и замјеницима директора Дирекције.

Чланом 13. став (2) Правилника Савјета министара БиХ о условима набавке и начину кориштења службених возила у институцијама Босне и Херцеговине дефинисана је обавеза Дирекције да предложи правилник о специјализованим возилима на који сагласност треба дати Савјет министара БиХ.

Процедура прибављања сагласности Савјета министара БиХ на Приједлог правилника о специјализованим возилима је у току иако Дирекција ово питање покушава рјешити више година (Дирекција је слала информације и ургенције надлежном министарству и Савјету министара, захтијевала измјене Правилника о употреби службених возила у институцијама БиХ итд.). Савјет министара БиХ је на сједници одржаној 29.7.2020. године донио Закључак којим је задужио Министарство финансија и трезора БиХ да припреми Приједлог правилника о измјени и допуни Правилника о условима набавке и начину кориштења службених возила у институцијама БиХ у складу са приједлогом Дирекције, међутим, на сједници одржаној 24.2.2021. године измијењен је закључак из јула 2020. године те је задужена Дирекција да припреми приједлог Правилника о специјализованим возилима и исти достави на сагласност Савјету министара БиХ. Дирекција је сачинила приједлог правилника који је у току ревизије био у фази е-консултација након чега слиједи активности на добијању сагласности.

ПРЕПОРУКА 2

Дирекцији препоручујемо да настави са предузимањем потребних активности на усвајању Правилника како би област набавке и употребе возила у Дирекцији била у потпуности уређена у складу са важећим прописима.

Дирекција је у фебруару 2020. године привремено уступила једно возило Министарству комуникација и транспорта БиХ на кориштење до набавке службеног возила за потребе Кабинета министра. Том приликом је сачињен допис и потврда о примопредаји возила. Ни у једном документу нису дефинисане обавезе Дирекције и Министарства везане за потрошњу горива, сервисирање возила и сл. а информисани смо да је постојао усмени

¹¹ Службени гласник БиХ број: 26/14, 81/14, 78/15, 42/17, 53/17, 62/17, 34/18, 5/19, 81/19, 54/20 и 80/20

договор да Дирекција сноси трошкове сервисирања возила а Министарство комуникација и транспорта трошкове горива. Возило је враћено Дирекцији у јулу 2020. године и том приликом је сачињен записник у којем је констатовано да је возило враћено у стању у којем је и предато. Дирекција је поменуто возило уступила Министарству иако Правилник о условима набавке и начину кориштења службених возила у институцијама БиХ није предвидио ситуацију уступања возила између институција што за посљедицу има неусаглашеност са прописима.

ПРЕПОРУКА 3

Дирекција је приликом набавке и начина коришћења службених возила дужна поштовати прописе који регулишу ову област.

5.1.2 Унајмљивање пословног простора

Укупни издаци за унајмљивање пословног простора реализовани у 2020. години износе 379.080 КМ и у односу на претходну годину су мањи за 287.748 КМ јер је Дирекција у току 2019. године преселила у други простор.

Дирекција је дана 22.08.2019. године закључила уговор о закупу пословног простора у Бања Луци површине 1.600 м² (укључено 100м² гратис) и 40 паркинг мјеста по цијени од 21,06 КМ/м² са ПДВ и укупном мјесечном цијеном 31.590 КМ са ПДВ-ом. Уговор је закључен на период од 07.11.2019. до 07.11.2020. године са могућношћу продужења. 27.10.2020. године закључен је Анекс уговора о закупу којим је трајање уговора о закупу продужено до 07.05.2021. године.

Рјешавање питања трајног смјештаја Дирекције: Одлука о набавци зграде којом би се трајно ријешио смјештај Дирекције у Бањој Луци још увијек није донесена и поред

И поред обезбијеђених средстава, Дирекција издваја значајна средства за закуп простора, јер надлежне институције нису донијеле одговарајућу одлуку у складу са Законом о буџету институција БиХ.

чињенице да су средства обезбијеђена те да је сваке године почев од 2012. године па до 2020. године Законом о буџету институција БиХ, чланом 13.став (1) дефинисано да ће се набавка зграде за смјештај Дирекције у

Бањој Луци финансирати из средстава остварених од прихода од накнада за прелете преко БиХ, као и других прихода које Дирекција остварује на основу Закона о ваздухопловству БиХ, а одлуку о начину набавке и висини средстава за ову намјену доноси Савјет министара БиХ на приједлог Дирекције.

Дирекција је у наведеном периоду више пута иницирала рјешавање питања набавке простора за трајни смјештај Дирекције (достављајући приједлоге одлука на мишљење и усвајање, ургенције, анализе и сл.). Министарство финансија и трезора БиХ није одговорило и дало мишљење Дирекцији на приједлог одлуке о одобравању куповине/набавке објекта за смјештај Дирекције у Бања Луци укупне површине 1.300 м² до 1.500 м², у вриједности од 5.250.000 КМ са ПДВ-ом, који је Дирекција 1.8.2018. године упутила Министарству.

Дирекција је 23.7.2020. године доставила Министарству комуникација и транспорта БиХ нови приједлог одлуке о одобравању средстава и начину провођења поступка набавке пословног простора у Бања Луци која ће бити уврштена у програм вишегодишњих

капиталних улагања за период 2020-2021. године. Уред за законодавство је дао мишљење 23.7.2020. године, а Министарство финансија и трезора БиХ 27.7.2020. године. Мишљење Министарства финансија и трезора БиХ је позитивно иако је овим приједлогом одлуке увећана површина простора који се тражи (1.800 м² до 2.000 м²) и укупна вриједност 8.500.000 КМ (4.250 КМ/м²). Такође, Министарство финансија и трезора БиХ је сугерисало да се још једном размотри предложена цијена пословног простора од 4.250 КМ/м². Образложење Дирекције за наведену површину простора је да су приликом анализе потреба пословних просторија уважене специфичности које произилазе из захтјева који се пред Дирекцију постављају са становишта међународних ваздухопловних институција за поједине области у оквиру ваздухопловства.

Министарство комуникација и транспорта БиХ је 30.7.2020. године доставило Савјету министара БиХ Приједлог одлуке те слало ургенције ради уврштавања Приједлога одлуке на сједницу Савјета министара БиХ ради разматрања и усвајања. Генерални секретаријат Савјета министара БиХ је 2.9.2020. године доставио Министарству комуникација и транспорта БиХ обавијест да је приједлог одлуке скинут до избора новог руководства Дирекције.

Иако је Канцеларија за ревизију у извјештајима о ревизији претходних година скретала пажњу надлежним институцијама на важност и хитност рјешавања питања трајног смјештаја Дирекције, евидентно је да исто није ријешено, те да и поред обезбијеђених средстава Дирекција и даље издваја значајна средства за закуп простора, што свеукупно има значајне негативне ефекте на јавна средства.

Такође, овом приликом скрећемо пажњу на чињенице наведене у тексту горе, а односе се на приједлоге Дирекције из 2018. године и 2020. године за потребном површином простора који значајно одступају те нејасне критеријуме Министарства финансија и трезора БиХ у погледу давања мишљења на наведене приједлоге.

ПРЕПОРУКА 4

Имајући у виду чињеницу да су за рјешавање питања трајног смјештаја Дирекције обезбијеђена средства још од 2012. године те да су до сада издвојена значајна средства за плаћање закупа простора те континуирани раст цијена некретнина, поново истичемо да је потребно да надлежне институције ово питање ријеше без даљег одлагања, односно што прије донесу неопходну одлуку у складу са одредбама Закона о буџету. Приликом доношења наведене одлуке сматрамо да је потребно додатно размотрити потребе за предложеном површином простора имајући у виду објективне потребе те добре праксе у погледу неопходне површине простора по запосленом.

5.2 Преглед прихода и примитака

У прегледу прихода, примитака и финансирања по економским категоријама у периоду од 1.1. до 31.12.2020. године, укупно остварени приходи и примитци исказани су у износу од 2.846.769 КМ, што је у односу на приходе и примитке планиране буџетом за 2020. годину више за 526.769 КМ или 123% планираних прихода. Одступање остварених прихода у односу на буџетом планиране приходе је настало због тога што се приходи у складу са инструкцијама Министарства финансија и трезора БиХ планирају до нивоа расхода.

У односу на приходе и примитке остварене у претходној години остварење је значајно мање због ситуације са пандемијом COVID -19 које је узроковала значајно смањење авио

саобраћаја у цијелом свијету а тиме и остварење прихода од накнада за прелете преко БиХ (мање за 29%) те прихода од накнада које плаћају оператори ваздухоплова по превезеном путнику и тони превезене робе/терета у одласку са аеродрома у БиХ (мање за 64%). Када је ријеч о приходима од посебних накнада од властите дјелатности исти су остварени на нивоу претходне године.

Приходе од пружања услуга рутне ваздушне пловидбе – приходи од накнада за прелете преко БиХ остварени су у износу 1.662.591 КМ, приходи од посебних накнада од властите дјелатности у износу 619.033 КМ, а приходи од накнада које плаћају оператори ваздухоплова по превезеном путнику и тони превезене робе/терета у одласку са аеродрома у БиХ у износу 549.860 КМ.

Приходи од накнада које плаћају оператори ваздухоплова по превезеном путнику и тони превезене робе/терета у одласку са аеродрома у БиХ: Дирекција је уз сагласност Савјета министара БиХ у јануару 2017. године у складу са чланом 13. став (1) тачка ц) и д) Закона о ваздухопловству БиХ донијела Одлуком о висини накнаде коју плаћају оператори ваздухоплова по превезеном путнику у одласку и висини накнаде коју плаћају оператори ваздухоплова по тони превезене робе/терета у одласку са аеродрома у Босни и Херцеговини¹². Чланом 4. наведене Одлуке прописано је да је оператор аеродрома, који посједује потврду за обављање међународног саобраћаја, дужан Дирекцији доставити мјесечни извјештај о превезеним путницима/роби/терету у редовном и повременим ваздушном превозу у одласку са аеродрома, по сваком појединачном ваздушном оператеру који обавља саобраћај преко тог аеродрома на начин да се одвојено морају приказати подаци о превозу путника од података о превозу робе/терета. Чланом 5. Одлуке је прописано да Дирекција, на основу извјештаја из члана 4., испоставља рачуне ваздушним операторима с роком плаћања од 30 дана од дана испостављања рачуна. Са 31.12.2020. године по овом основу наплаћено је 549.860 КМ. Наведени износ се у цијелости односи на приходе фактурисане ваздушним операторима који обављају саобраћај преко Међународног аеродрома Сарајево.

Дирекција од 2017. године, од како је на снагу ступила Одлука на основу које се врши наплата ових прихода, није у могућности фактурисати и наплатити прописане накнаде ваздушним операторима који обављају саобраћај преко аеродрома у Мостару, Тузли и Бањој Луци јер ови оператори не достављају прописане мјесечне извјештаје о превезеним путницима/роби/терету у одласку са аеродрома.

Како предметном одлуком није утврђен механизам санкционисања аеродромског оператора, Дирекција је, сходно закључцима Савјета министара БиХ од 2.7.2019. године доставила неопходну документацију Правобранилаштву БиХ које је у јануару 2021. године покренуло судске поступке за накнаду штете против аеродромских оператора у Тузли, Бањалуци и Мостару, а укупна вриједност сва три спора износи 2.106.970 КМ.

Такође, по закључку Савјета министара БиХ, Дирекција је сачинила Нацрт одлуке о допуни Одлуке о висини накнаде коју плаћају оператори ваздухоплова у дијелу који се односи на санкционисање аеродромског оператора због недостављања извјештаја. У процедури е-консултација није добила позитивне одговоре надлежних ентитетских министарстава као ни аеродромских оператора о чему је 12.3.2020. године путем Информације упознала надлежно Министарство комуникација и транспорта БиХ, међутим није добила одговор од истог.

---

¹² Службени гласник БиХ, број 4/17

Везано за поступак утужења авио компанија ради наплате фактурисаних потраживања Дирекција је сходно закључку са састанка са Правобранилаштвом БиХ од 12.5.2020. године доставила Информацију Министарству транспорта и комуникација БиХ с приједлогом да се дипломатским путем преко Министарства иностраних послова БиХ авио компаније позову на измирење обавеза сходно важећој Конвенцији о међународном цивилном ваздухопловству те спор покуша ријешити прво мирним путем. Међутим, Министарство комуникација и транспорта није предузимало активности по овом питању.

ПРЕПОРУКА 5

Дирекција треба, у сарадњи са надлежним институцијама, предузети додатне активности, како би била у могућности фактурисати и наплатити прописане приходе имајући у виду ризик настанка застаре наплате потраживања.

Везано за покренуте судске спорове против аеродромских оператора у Тузли, Бањалуци и Мостару препоручујемо Дирекцији да заједно са Правобранилаштвом БиХ уложи додатне напоре у циљу ефикасног рјешавања истих.

5.3 Биланс стања

У билансу стања на 31.12.2020. године исказана су укупна средства у износу од 1.759.644 КМ. Укупне обавезе са изворима средстава исказане су у износу од 2.360.876 КМ.

Значајне ставке биланса стања односе се на краткорочна потраживања (500.242 КМ), неотписану вриједност сталних средстава (1.259.402 КМ), обавезе према добављачима и физичким лицима (359.613 КМ), обавезе према запосленима за плате и накнаде из децембра 2020. године (147.411 КМ), обавезе према органима, односно Оружаним снагама БиХ за услуге Службе трагања и спашавања (102.123 КМ) те разграничене приходе (492.326 КМ).

Вриједност новонабављених средстава у 2020. години износи 296.965 КМ и односи се на набавку компјутерске опреме 177.538 КМ, електронске опреме 83.780 КМ те набавку софтвера за фактурисање прихода 9.992 КМ.

Краткорочна потраживања – разграничени приходи се углавном односе на потраживања по основу издатих фактура према ваздушним операторима за накнаде по превезеном путнику и тони превезене робе/терета (187.774 КМ) те потраживања за накнаде од властите дјелности (303.734 КМ). Од укупног износа потраживања, на 2017. годину се односи 20.350 КМ, на 2018. годину 33.874 КМ на 2019. годину 46.342 КМ, а на 2020. годину 390.942 КМ. Значајан износ потраживања из 2020. године је наплаћен у 2021. години. Дирекција предузима активности на наплати потраживања слањем опомена дужницима те у сарадњи са Правобранилаштвом БиХ проналази рјешења за наплату потраживања из претходних година што је детаљније описано у поглављу 5.2. Извјештаја.

Дирекција је извршила попис сталних средстава, потраживања и обавеза на 31.12.2020. године. Пописом нису констатована одступања књиговодственог од стварног стања.

Биланс стања приказан је у Табели II у прилогу Извјештаја.

6. ЗАПОШЉАВАЊЕ И СТАТУС АНГАЖОВАНИХ ЛИЦА

Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину, Дирекцији је одобрено 57 запослених. На 31.12.2020. године, Дирекција је имала 53 запослена, од којих је 47 запослено на неодређено вријеме, три на одређено вријеме (приправници) те три именована лица (генерални директор и замјеници генералног директора).

У периоду од 1.1. до 31.12.2020. године примљен је један државни службеник и један запосленик на неодређено вријеме путем јавног огласа. За пријем државног службеника и запосленика Дирекција није прибавила сагласност Савјета министара БиХ. На одређено вријеме током године су примљена два запосленика од којих је један ангажован на одређено вријеме до три мјесеца три пута без прекида између уговора и без расписивања јавног огласа за попуну радног мјеста с тим што запосленик није више у радном односу у Дирекцији, као и три приправника након објављеног јавног огласа о пријему приправника.

Путем интерног огласа један државни службеник је са позиције стручног савјетника унапређен на вишу позицију (шеф одсјека). Исти државни службеник је у фебруару 2021. године рјешењем в.д. генералног директора а на основу рјешења Одбора државне службе за жалбе о укидању рјешења Агенције за државну службу БиХ о постављењу државног службеника на мјесто шефа одсјека враћен на радно мјесто стручног савјетника због неправилног постављења на мјесто шефа одсјека. Одбор државне службе за жалбе је одлуку о укидању рјешења о постављењу донио након поднесеног захтјева Дирекције за преиспитивање неправилног постављења.

Пет запосленика су интерно премјештени са једног радног мјеста на друго радно мјесто и то два запосленика на радна мјеста која припадају истом платном разреду, два запосленика на радна мјеста која припадају већем платном разредом и један запосленик на радно мјесто које припада нижем платном разреду. Током године за седам запослених је престао радни однос у Дирекцији због стицања услова за пензију (три лица), споразумног престанка радног односа (два лица), истека мандата в.д. генералног директора (једно лице) те рјешења о стављању ван снаге уговора о раду на неодређено вријеме запосленика због постављења на мјесто државног службеника у Дирекцији након проведене конкурсне процедуре путем јавног огласа (једно лице).

Дирекција је извршила оцјењивање државних службеника и запосленика, а извјештај о оцјењивању државних службеника је прослиједила Агенцији за државну службу БиХ. Није вршено помјерање запослених у оквиру унутрашњих платних разреда у складу са Методологијом за распоређивање запосленог унутар платног разреда¹³. Наиме, Дирекција је утврдила да, сходно наведеној Методологији, 25 запослених испуњава услове за прелазак у виши унутрашњи платни разред. С обзиром на то да је Законом о платама и накндама прописано ограничење у погледу броја запослених који могу бити помјерени у 2020. години, а број запослених који је испуњавао услове био већи, Дирекција се обратила за тумачење Министарству финансија и трезора БиХ те одустала од ових активности.

Уговори о дјелу: Укупни издаци на основу нето исплата по уговорима о дјелу у 2020. години износе 145.347 КМ (брutto 190.311 КМ). У поређењу са претходном годином, остварени нето издаци за уговоре о дјелу су већи за 15.190 КМ или 12% због већег броја ангажованих лица. Планирана средства за ове намјене износила су 175.000 КМ нето за 28 лица и за различите послове.

¹³ Службени гласник БиХ број: 6/12 и 76/20

Проведеном ревизијом утврдили смо да је Дирекција у 2020. години ангажовала укупно 35 лица путем уговора о дјелу од којих је десет лица било ангажовано током цијеле године за обављање текућих послова за којима је постојала континуирана потреба а исти нису предвиђени унутрашњом систематизацијом (чишћење просторија и послуживања кафе и пића у сједишту и регионалним канцеларијама, одржавање инсталација и опреме, пријем поште и странака, фактурисање накнада и вођење евиденција о авио субјектима и др.) са накнадом у износу до 400 КМ до 1.000 КМ. Укупно исплаћене нето накнаде по овом основу износе 56.570 КМ.

На пословима који су слични или се могу довести у везу са систематизованим пословима у току 2020. године било је ангажовано седам лица од којих се једно лице дуже времена у континуитету ангажује на пословима анализе документације у поступку издавања љекарских увјерења за ваздухопловно овлашћено и стручно особље и учествовање у поступку утврђивања испуњености услова за издавање одобрења за рад здравственим установама и овлашћеним љекарима са мјесечном накнадом од 1.000 КМ. Остали послови се односе на помоћ одјељењима и секторима на разним пословима, послови возача поред осталих послова предвиђених уговором, уређење веб странице, пописивање архивске документације и анализа за отпис и уништење исте, процјена усклађености и стручни надзор и сл., а накнада за исте се кретала у износу од 700 КМ до 1.000 КМ. Укупно исплаћене нето накнаде у току године по основу ових ангажмана износе 42.564 КМ. У децембру је на пословима који се могу довести у везу са систематизованим радним мјестима било ангажовано пет лица.

Већи број лица (18 лица) је био периодично ангажован на пословима усклађивања и праћења прописа, стручног надзора, евалуације приручника за обуку пилота, одржавање обуке, услуга одржавања и осталим активностима и пословима због потреба посла са накнадама од 140 КМ до 3.500 КМ. Укупно исплаћене нето накнаде за ове послове износе 46.213 КМ.

Важећа одлука о условима, критеријима и накнадама за ангажовање лица на основу уговора о дјелу дефинише послове који се могу обављати на основу уговора, услове за ангажовање, висину накнаде и праћење реализације уговора док не прописује начин утврђивања потреба за ангажовањем лица по овом основу и процедуру одобравања истих имајући у виду организациону структуру Дирекције. Тако нпр. важећа одлука не прописује процедуру подношења захтјева и анализу потреба за ангажманима ове врсте од стране организационих јединица. Такође смо констатовали да се у закљученим уговорима о дјелу наводи већи број послова за које се неко лице ангажује као и да ангажоване особе обављају и друге послове који нису наведени у закљученим уговорима (послове секретарице, фактурисање накнада).

Дирекција ове ангажмане образлаже повећаним обимом пословања, дефицитом стручног кадра на тржишту рада (нпр. из области ваздухопловне медицине иако то није документовано), неповољним условима рада у ваздухопловној индустрији, да одређени послови нису обухваћени систематизацијом те да је већ дужи временски период евидентан одлив стручних кадрова и смањење броја запослених.

Према званичним извјештајима Дирекције постојећи број запослених није задовољавајући и у складу са потребама Дирекције, стандардима и захтјевима међународних институција из области ваздухопловства. Такође, Дирекција наводи да јој није одобрено ново запошљавање иако је упућивала захтјеве према надлежним институцијама. Дирекција је у марту 2020. године, тражила мишљење од Министарства финансија и трезора БиХ за додатно запошљавање на шест радних мјеста из области ваздухопловства (четири инспектора, стручни савјетник за обезбјеђење квалитете и

стручни сарадник за ваздухопловне публикације) за што није добила одговор. Крајем године Дирекција је тражила сагласност од Савјета министара БиХ за попуњавање упражњених радних мјеста и то за три шефа сектора (операције ваздухоплова, аеродроме и ваздухопловну безбједност и два стручна савјетника (инспектори)) коју је добила у 2021. години.

ПРЕПОРУКА 6

Уважавајући потребу осигурања континуитета свих активности које прате основну дјелатност због које је институција основана препоручујемо Дирекцији да рационално користи средстава за ангажовање лица путем уговора о дјелу те да пропише процедуре о начину ангажовања, одобравања те начину контроле извршеног посла по основу уговора о дјелу све у циљу обезбјеђивања услова за намјенско и транспарентно трошење буџетских средстава одобрених за ове намјене.

ПРЕПОРУКА 7

Ангажовање лица за послове из описа систематизованих радних мјеста треба вршити у складу са релевантним законским прописима на транспарентан начин, а ангажовање по основу уговора о дјелу само у изузетним случајевима за конкретне и несистематизоване послове.

7. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Дирекција је након усвајања буџета донијела План јавних набавки за 2020. годину који је имао једну измјену и који је објављен на веб страници. Поред плана набавке, Дирекција објављује и обавјештења о набавци, одлуке о избору најповољнијег понуђача и обрасце праћења реализације закључених уговора. За сваки поступак јавне набавке формирана је посебна комисија која проводи поступак јавне набавке што подразумијева и припремање тендерске документације с обзиром на то да Дирекција нема запосленог сарадника за јавне набавке.

Према подацима са портала јавних набавки, Дирекција је са 31.12.2020. године окончала набавке и закључила уговоре/оквирне споразуме у износу од 551.141 КМ без ПДВ-а за које је провела три отворена, један преговарачки поступак без објаве обавјештења о набавци, седам конкурентских захтјева и више директних споразума.

Дирекција је проведене поступке пријавила у систем е- набавки¹⁴ те за све поступке набавки са критеријем најнижа цијена планирала провођење е-аукције у складу са Правилником о условима и начину кориштења е-аукције¹⁵.

Ревизијским поступцима обухваћени су сљедећи поступци набавки: набавка услуга одржавања рачунарске и комуникационе опреме (отворени поступак са закључивањем оквирног споразума на три године - 109.980 КМ), набавка горива (конкурентски поступак - 36.500 КМ), набавка услуга хотелског смјештаја (Јавни позив у складу са Анекс II дио Б - закључена три уговора укупне вриједности од 35.925 КМ), набавка компјутерске опреме

¹⁴ <https://www.ejn.gov.ba>, Портал јавних набавки БиХ

¹⁵ Службени гласник БиХ, број 66/16

(отворени поступак 177.538 KM), набавка електронске опреме (отворени поступак 83.780 KM) те набавка ауто гума (директни споразум-5.332 KM). Тестирањем наведених поступака набавки констатоване су одређене слабости које наводимо у наставку.

Набавка компјутерске опреме са услугом инсталације, конфигурације, надоградње и пуштања у рад (177.538 KM): Процедура је проведена путем отвореног поступка. процијењене вриједности 177.600 KM. Тендерску документацију је преузело пет потенцијални понуђача, а достављена је једна понуда која је оцијењена квалификованом. У предметном поступку није било жалби. Увидом у тендерску документацију констатовали смо да техничка спецификација није имала елементе позивања на робе одређене робне марке ради фаворизовања или елиминације одређених понуђача изузев у случајевима гдје се радило о проширењу постојећег хардвера. Према презентованим подацима тражену опрему је могло испоручити више понуђача. Елементи техничке и професионалне способности су дефинисани на начин да омогућавају активну конкуренцију. Констатовали смо да услуге инсталације, конфигурације, надоградње и пуштања у рад нису детаљно специфициране па из тендерске документације није довољно јасан ни обим ни врста послова које понуђачи требају урадити. Недовољно јасни захтјеви могу утицати да се на тендер јави мањи број понуђача. Такође, компјутерска и мрежна опрема је набављена у истој процедури без подјеле набавки на лотове. За комплетну набавку је тражено да понуђачи уз посједовање низа сертификата имају service desk за пријаву кварова као и бесплатан телефонски број за пријаву неправилности у раду опреме у току гарантног рока. Постављени су захтјевни критеријуми за набавку компјутерске опреме са гаранцијом. Ово је још израженије када имамо у виду да је, поред сервера и firewall-а, у истој процедури и уз исте критеријуме набављена пратећа опрема (таблети, дискови и монитори). Иако постоји више понуђача који дистрибуирају компјутерску и мрежну опрему, претходно наведени захтјеви могу да утичу на смањење конкурентности.

ПРЕПОРУКА 8

Препоручујемо Дирекцији да када је год то могуће врши подјелу предмета набавке на лотове те јасно специфицира додатне услуге које захтијева уз предмет набавке у циљу прибављања више понуда и евентуалног постизања повољнијих ефеката набавке.

Набавка електронске опреме са услугом инсталације, конфигурације и пуштања у рад (83.780 KM): Процедура је проведена путем отвореног поступка процијењене вриједности 84.000 KM. Тендерску документацију је преузео 21 потенцијални понуђач, а достављена је једна понуда. Дирекција је израдила спецификацију којом је тражена набавка електронске опреме са услугом инсталације, конфигурације и пуштања у рад. Техничка спецификација није имала елементе позивања на робе одређене робне марке ради фаворизовања или елиминације одређених понуђача. Према презентованим подацима тражену опрему је могло испоручити више понуђача. Елементи техничке и професионалне способности су дефинисани на начин да омогућавају конкуренцију, али прилично строго. Тражено је да понуђачи посједују ISO 9001, ISO 27001, ISO 20000 и ISO 22301 сертификате, те да имају service desk за пријаву кварова као и бесплатан телефонски број за пријаву неправилности у раду опреме у току гарантног рока. Постављени су захтјевни критеријуми за набавку електронске опреме са гаранцијом који при томе значајније не осигуравају Дирекцију у процесу реализације јавне набавке. Сматрамо да наведени захтјеви могу смањити конкурентност у оваквим процедурама.

Тендерску документацију је преузео 21 потенцијални понуђач, а достављена је једна понуда.

ПРЕПОРУКА 9

Дирекција треба прилагодити захтјеве у тендерској документацији предмету набавке како би осигурала економичне и ефикасне процедуре јавних набавки.

Набавка услуга одржавања рачунарске и комуникационе опреме (109.980 КМ): Процедура отвореног поступка је једном поништена у претходној години на основу жалбе понуђача на одлуку о избору коју је Дирекција усвојила, а у поновљеном поступку гдје су примљене 3 понуде је на првобитну одлуку о избору такође изјављена жалба, а потом и на закључак Дирекције о одбацивању жалбе због неблаговремености. Након што је Канцеларија за разматрање жалби усвојила жалбу и предмет вратила на поновно поступање, двије понуде су оцијењене као неприхватљиве те је додијељен оквирни споразум једином квалификованом понуђачу. Због дугог трајања поступка набавке, Дирекција је наставила да користи услуге по претходно закљученом уговору до окончања нове процедуре набавке тако да је претходни уговор остварен у већем износу за 21.840 КМ. Такође, тендерском документацијом није предвиђено закључење појединачних уговора по оквирном споразуму.

У проведеним поступцима набавки изјављено је укупно пет жалби од којих су двије на тендерску документацију, двије на одлуку о избору и једна на закључак Дирекције о одбијању жалбе као неблаговремене. Канцеларија за разматрање жалби је двије жалбе усвојила, а три одбацила као неуредне.

ПРЕПОРУКА 10

Препоручујемо Дирекцији да убудуће више пажње посвети садржају тендерске документације и евалуацији понуда све у циљу ефикасног провођења планираних процедура у складу са важећим прописима и смањења ризика од евентуалних жалби понуђача.

8. КОМЕНТАРИ

Дирекција је у остављеном року доставила коментаре на Нацрт извјештаја о ревизији за 2020. годину. Дирекција није имала примједби на Нацрт извјештаја тако да овај Извјештај представља коначан извјештај без корекција у односу на Нацрт извјештаја о ревизији за 2020. годину.

Вођа тима за финансијску ревизију

Наташа Авдаловић, виши ревизор, с.р.

Руководилац Одјељења за финансијску ревизију

Муневера Бафтић, виши ревизор, с.р.

Чланови тима за финансијску ревизију

Сеида Капо, ревизор, с.р.

Срђан Крајишник, ревизор, с.р.

Жељко Ћавар, ревизор, с.р.

Славиша Вуковић, виши ИТ ревизор, с.р.

Руководилац Одјељења за развој, методологију и контролу квалитета финансијске ревизије

Драгољуб Ковинчић, виши ревизор, с.р.

Прилози

Табела I – Преглед расхода буџета за 2020. годину

Табела II – Биланс стања на 31.12.2020. године

Изјава о одговорностима руководста

Преглед расхода буџета за 2020. годину

Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине

Табела I

Опис	Одобрени буџет	Усклађивања буџета	Укупни буџет (2+3)	Извршење буџета	Процент 5/4*100
1	2	3	4	5	6
1. Текући издаци	1.948.000	0	1.948.000	1.700.785	87
Бруто плате и накнаде	1.548.000	0	1.548.000	1.357.977	88
Накнаде трошкова запослених	294.000	0	294.000	278.846	95
Путни трошкови	40.000	0	40.000	11.597	29
Издаци телефонских и пошт.услуга	1.000	0	1.000	983	98
Издаци за енергију и ком.услуге	0	0	0	0	0
Набавка материјала	2.000	0	2.000	768	38
Издаци за услуге превоза и горива	0	0	0	0	0
Унајмљивање имовине и опреме	63.000	0	63.000	50.614	80
Издаци за текуће одржавање	0	0	0	0	0
Издаци за осигурање	0	0	0	0	0
Уговорене и друге посебне услуге	0	0	0	0	0
2. Капитални издаци	0	0	0	0	0
3. Текући грантови	0	0	0	0	0
4. Буџет-непосредна потрошња (1+2+3)	1.948.000	0	1.948.000	1.700.785	87
5. Вишегодишња капитална улагања	0	0	0	0	0
6. Новчане донације	0	0	0	0	0
7. Програми посебне намјене					
7а. Текући издаци	2.006.000	0	2.006.000	1.257.555	63
Бруто плате и накнаде	191.000	0	191.000	148.055	78
Накнаде трошкова запослених	24.000	0	24.000	16.000	67
Путни трошкови	154.000	0	154.000	35.406	23
Издаци телефонских и пошт.услуга	37.000	0	37.000	24.110	65
Издаци за енергију и ком.услуге	50.000	0	50.000	43.442	87
Набавка материјала	34.000	0	34.000	22.922	67
Издаци за услуге превоза и горива	51.000	0	51.000	18.462	36
Унајмљивање имовине и опреме	644.000	0	644.000	366.634	57
Издаци за текуће одржавање	128.000	0	128.000	104.722	82
Издаци за осигурање	10.000	0	10.000	5.246	52
Уговорене и друге посебне услуге	683.000	0	683.000	472.556	69
7б. Капитални издаци	299.000	0	299.000	296.965	99
Набавка опреме	265.000	0	265.000	262.979	99
Набавка осталих сталних средстава у облику права	34.000	0	34.000	33.986	100
8. Буџет-Програми посебне намјене (7а+7б)	2.305.000	0	2.305.000	1.554.520	67
8. Укупно (4+5+6+7)	4.253.000	0	4.253.000	3.255.305	77

Руководство је Преглед расхода буџета по економским категоријама одобрило дана 2.3.2021. године.

Генерални директор:
Чедомир Шушњар

Биланс стања на дан 31.12.2020. године

Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине

Табела II

Опис	31.12.2020.	31.12.2019.	Процент 2/3*100
1	2	3	4
1. Готовина, крат. потраживања, разграничења и залихе	500.242	644.285	78
Новчана средства	0	0	0
Краткорочна потраживања	500.242	644.285	78
Краткорочни пласмани	0	0	0
Интерни финансијски односи	0	0	0
Залихе	0	0	0
Краткорочна разграничења	0	0	0
2. Стална средства	1.259.402	2.144.559	59
Стална средства	7.567.240	7.306.065	104
Исправка вриједности	6.307.838	5.161.505	122
Неотписана вриједност сталних средстава	1.259.402	2.144.559	59
Дугорочни пласмани	0	0	0
Дугорочна разграничења	0	0	0
УКУПНО АКТИВА (1+2)	1.759.644	2.788.844	63
3. Краткорочне обавезе и разграничења	1.101.473	941.844	117
Краткорочне текуће обавезе	359.613	63.180	569
Краткорочни кредити и зајмови	0	0	0
Обавезе према запосленима	147.411	140.933	105
Финансијски и обрачунски односи са другим повезаним јединицама	102.123	102.107	100
Краткорочна разграничења	492.326	635.624	77
4. Дугорочне обавезе и разграничења	0	0	0
Дугорочни кредити и зајмови	0	0	0
Остале дугорочне обавезе	0	0	0
Дугорочна разграничења	0	0	0
5. Извори средстава	1.259.402	2.144.559	59
Извори средстава	1.259.402	2.144.559	59
Остали извори средстава	0	0	0
Нераспоређени вишак прихода/расхода	0	0	0
УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	2.360.876	3.086.403	76

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.10. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника **неће бити уравнотежен** (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу Буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен

Руководство је Биланс стања одобрило дана 2.3.2021. године

Генерални директор:
Чедомир Шушњар

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ISSAI 1580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Дирекција) дужно је да обезбиједи да финансијски извјештаји за 2020. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 25/15 и 91/17) и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција Босне и Херцеговине (протокол Министарства финансија и трезора БиХ, број 01-08-02-1-1515-1/15, од 4.2.2015. године). Руководство је такође обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2020. годину (Службени гласник БиХ број 46/20) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања Дирекције.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја и усклађеност са законима и другим прописима;
- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;
- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије;
- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи.

Руководство је такође одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па тако и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и откриле проневијере и остале незаконитости.

Датум, 4.5.2021. године

Генерални директор

Чедомир Шушњар